

Ege Co rafya Dergisi, 17/1-2 (2008), 51-59, zmir
Aegean Geographical Journal, 17/1-2 (2008), 51-59, Izmir—TURKEY

EKONOMİK ETKİLER AÇISINDAN TÜRKİYE'NİN TURİZM MERKEZLERİNE YÖNELİK AVRUPALI GÖÇLER *

European Immigration towards Turkish Tourism Resorts: Economic Impacts

İkay SÜDA

*Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü 35100 Bornova- zmir
ilkay.sudas@ege.edu.tr*

Mustafa MUTLUER

*Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü 35100 Bornova- zmir
mustafa.mutluer@ege.edu.tr*

Abstract

Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerinden kaynaklanan uluslararası emekli göçünün Akdeniz havzasındaki yeni hedef ülkelerinden birisi Türkiye'dir. Türkiye'nin turizm bakımından gelişme gösterdiği güney ve güneybatı kıyıları, son yıllarda yerli Avrupalıların yoğun göçüne sahne olmaktadır. Bu göçün beraberinde getirdiği en önemli etkiler arasında ekonomik etkiler yer almaktadır. Göçmenler, özellikle taşınmaz edinimi yoluyla ekonomiye katkı sağlarken, iş kurma, perakende satışlar ve rekreasyonel talepler gibi yollarla da katkılarına peki tirmektedirler. Bu makalede, Türkiye'de yeni bir nüfus kitlesi olarak Avrupalı göçmenlerin ekonomik katkı ve etkileri ele alınmaktadır.

Anahtar kelimeler: Uluslararası emekli göçü, ekonomik etki, Türkiye

Öz

A recent destination for international retirement migration arising from Western and Northern European countries is Turkey. Southern and southwestern coasts of Turkey, where tourism has a considerable share in the economy, receive intense immigration movements of the elderly European. One of the most striking affects of this new international population movement is the economic. The immigrants make considerable contribution via real estate acquisition. They also reinforce the economic contribution to local economy through establishing business, retail and recreational

* Bu makale, daha önce M. Sarlet ve A. Manço editörlüğünde yayımlanan **Tourismes et diversités: Facteurs de développement?** (2008, L'Harmattan Paris) adlı kitapta, *'Migrations européennes vers les lieux touristiques turcs: effets économiques'* (sf. 71-82) başlığıyla yer almış yazının Türkçesidir. Ege Coğrafya Dergisi'nin yazım kuralları gereği, yazının orijinalinde yer almayan özet kısmı eklenmiştir.

demands. This article deals with the economical contribution and impact of the European immigrants as a new population group in Turkey.

Keywords: *International Retirement Migration, economic impact, Turkey*

Türkiye’de Yeni Bir Nüfus Kitlesi olarak Avrupalı Göçmenler

Türkiye, 1960’larla birlikte Batı Avrupa’ya yönelen i gücü göçleri için önemli bir kaynak ülke olarak rol oynamıştır. Türkiye’den Avrupa’ya yönelik nüfus hareketlerini, i gücü göçlerinin yanı sıra 1970’lerde *aile birle meleri* ve 1980’lerle birlikte *iltica hareketleri* karakterize etmiştir. Bugünse, tam üye olması halinde, Birlik içinde nüfus büyüklü ü açısından ikinci sırada yer alacak olan Türkiye’nin, serbest dola ım hakkı ile birlikte büyük bir göç dalgasına yol açacağı teorisi Avrupa Birli i ülkelerini kaygılandırmaktadır. Bu konu, ülkenin üyelik sürecindeki en önemli tartışma konularından birisi olmayı sürdürmektedir. Oysa üyeli e kabul edilecek Türkiye’nin hem ekonomik hem de kültürel bakımdan bugünkü Türkiye’den daha farklı ve kalkınmı olacağı ve itici faktörlerin büyük ölçüde azalacağı da dikkate alınırsa, AB’nin diğer ülkelere yönelik olarak beklendi i kadar büyük bir göç dalgasının ortaya çıkmayacağı öne sürülebilir. AB’nin aday ülkelere müzakere sürecinde çok çe itli yollardan sağladığı destekler Türkiye’de de ekonomik iyilemeye önemli katkı sağlayacak ve göçe yola açacak itici faktörlerin baskısını azaltacaktır¹

¹ Nitekim Portekiz örneğinde de görüldü ü gibi, ülkenin AB üyeliyle büyük bir göç dalgası beklenirken, üyelik sonrasında bu beklenti gerçekleşmemiştir. AB üyeliğinin ülke ekonomisine, özde de turizm sektörüne doğrudan ve dolaylı katkıları, öyle özetlenebilir: “Avrupa Topluluğuna üyeliğin Portekiz için harikalar yaratmış görünümünü. Avrupa Topluluğuna üyen zengin ülkelerinin yardımıyla, Portekiz, karayolları, demiryolları ve havalimanlarını da iyileştirmiştir. Altyapının geliştirilmesi en çok turizm endüstrisinin iine yaramaktadır. Portekiz, artık, yüzlerce yıldır süren izolasyonu, geride bırakmış ve ekonomik korumacılığı geride bırakmış, Avrupa Topluluğuna üyeliğiyle 1968’de ba layan planlı bir gelişme dönemine girmiştir. gücünün ucuz olması da turizm yatırımlarının yoğunlaşmasını teşvik etmiştir. 1978’de 1,7 milyon olan gelen turist sayısı, Topluluğuna üyeliğinden sonra 1986’da 5,4, 1991’de 8,8 milyona ve 2000’de de 12,1 milyona çıkarak Portekiz’i dünyada en çok turist alan 20 ülke arasında sokmuştur (Özgüç 2003).

Resme tersten bakıldığında, başka bir ifade ile Türkiye göç veren de il göç alan bir ülke olarak ele alındığında ise, ülkenin uluslararası göç hareketleri içindeki konumunun de iymeye başladığı da anlaşılır. Ekonomik büyümesine ve Orta Do u’da bir istikrar adası olmasına bağlı olarak Türkiye, uluslararası nüfus hareketleri açısından önemli bir çekim merkezine dönüşme süreci içindedir. Nitekim Kiriçi’nin (2003) ve Çduygu’nun (2006) da belirttikleri gibi Türkiye’nin göç alan bir ülke olarak da önemi artmaktadır. Erder (2000:256) ise uluslararası nüfus hareketleri içinde Türkiye’nin konumunu de erlendirirken şu yoruma yer vermektedir: “Özellikle 1990’larda Türkiye’ye yönelen uluslararası nüfus hareketlerinin sayısal ölçünün büyüdü ü ve kültürel köken olarak çe itlendi i bir gerçekliktir. Bu de iimin gözlenmesi ilk bakışta, Türkiye’nin artık göç veren ülke olmaktan çıktığı ve göç alan ülke olduğu yorumunun yapılmasına neden olmaktadır. Ancak Türkiye’ye yönelen yeni yabancı nüfus hareketlerinin gelişme amaçları ve e ilimleri incelendiğinde bu tür bir kavramsallaştırmanın yeterince açıklayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.” Türkiye, göçmen gönderen bir ülke olduğu kadar hem bir göç köprüsü, hem de çe itli göçmenler için bir *varı ülkesi*dir. Bundan başka, Türkiye’nin geniş kara ve deniz sınırları, ülkeyi yalnızca ekonomik nedenlerle göç edenler için de il aynı zamanda mülteciler ve yasadışı göçmenler için de kolay bir hedef haline getirmektedir. Asya ve Avrupa kavramındaki jeostratejik konumu, kültürel çe itliliği ve ekonomik fırsatları, ülkenin, göçün pek çok ekli için bir *kaynak, geçi* ya da *varı ülkesi*ne dönüşmesi sonucunu doğurmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu’nun verilerine göre Türkiye’ye göç etmiş kişi sayısı 2000’de 234.000’i; ç leri Bakanlı ına göre ise ikamet iznine sahip olanların sayısı 2005 yılı itibarıyla 163.000’i a mıştır. Türkiye, gerek ekonomisi daha zayıf çevre ülkelerden *ekonomik amaçlı*, gerekse Orta Do u’nun siyasal istikrarsızlığına bağlı olarak ortaya çıkan *sığınmacı amaçlı* göçlere maruz kalmaktadır. Soyda lar, sığınmacılar, ö renciler,

European Immigration towards Turkish Tourism Resorts: Economic Impacts

kaçak çalı anlar, kaçak transit göçmenlerle birlikte Türkiye, köken ve sosyoekonomik nitelikleri bakımından karma ık bir nüfus kitlesinin hedefi haline gelmi bulunmaktadır.

Bu göçmen gruplarına, 1990'ların ortalarından itibaren eklenen yeni bir kitle ise bunlardan tümüyle farklı ve dikkat çekicidir. Bu grubu, Akdeniz ve Ege kıyılarında yer alan turizm merkezlerinde mülk edinerek yerle en Avrupalılar olu turmaktadır. Bu yeni nüfus kitlesi, Güney Avrupa ülkelerinin 20.yüzyılın ikinci yarısı boyunca artarak süren bir tempo içinde ya adı ı bir nüfus hareketini Türkiye'ye ta ımı lar ve Türkiye'yi de emekli göçleri için önemli hedef ülkeler arasına sokmu lardır. Ba ka bir ifadeyle,

ya lı Avrupalıların, literatürde *rahatlı a dayalı göçler* (amenity migration), *ya lı göçleri* (elderly migration) ya da *emekli göçleri* (retirement migration) olarak adlandırılan nüfus hareketleri için hedef bölgeler olan, spanya kıyıları ve adalarından ba layan ve di er güney Avrupa ülkelerinin Akdeniz kıyılarından olu an güzergâhına, Türkiye de eklenmi tir. Artan bu ilginin bir ifadesi olarak 2004 yılında uluslararası bir karikatür yarışmasında birincilik ödülünü, *Türkiye'nin üyeli inin ardından Türkiye vatandaşlarının Avrupa Birli i ülkelerine de il, Avrupa Birli i vatandaşlarının Türkiye'ye akan edece ini* anlatan bir çalı manın almı olması ilginç bir geli medir (ekil 1).

ekil 1: “Türkiye'nin Avrupa'yla Kar ıla ması” konulu Don Quichotte Uluslararası Karikatür Yarışması'nın birincisi olan bu karikatür, Türkiye'nin, Avrupa Birli i vatandaşlarının yo un göçü ile kar ıla aca una dikkati çekiyor.

Figure 1: Winner of the Don Quichotte International Caricature Competition themed Turkey's encountering Europe. The work attracts attention to the fact that Turkey will be exposed to immigration flow of EU citizens.

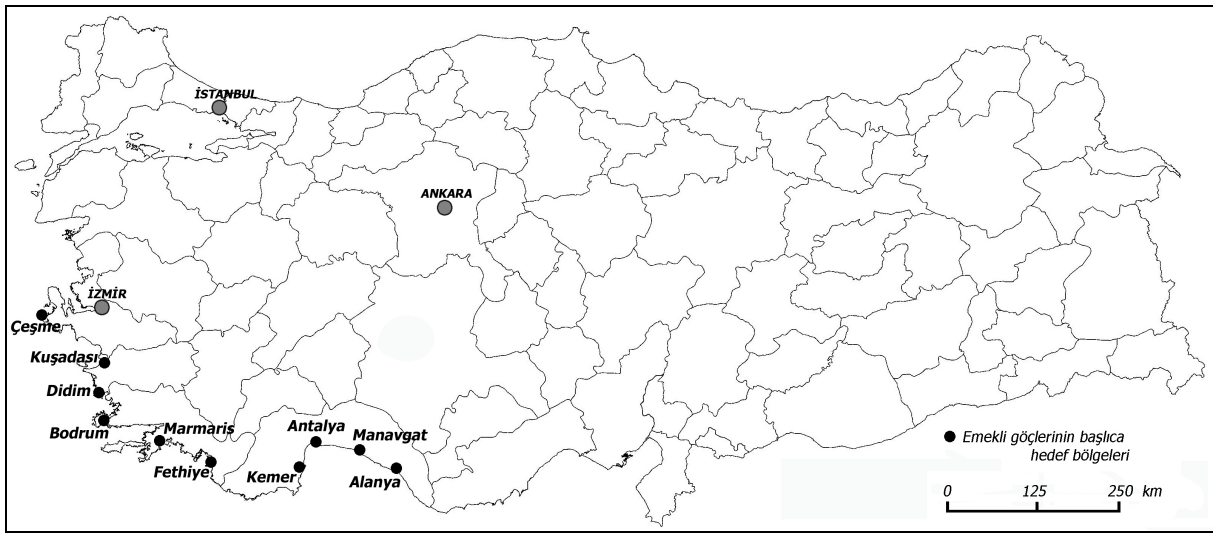
Avrupalı göçmenler Türkiye'nin batı ve güney kıyı ku a nda yo unla maktadırlar. Bu yo unla manın nedeni, emekli göçlerinin iklim ve turizm ile olan ba lantısıdır. Ba lıca hedef bölgeleri, kıyı turizmi açısında geli mi ve yumu ak Akdeniz iklimine sahip uluslararası turizm merkezleri olu turmaktadır (ekil 2). Bu yerler arasında Çe me, Ku adası, Didim, Bodrum, Marmaris, Fethiye, Kemer, Antalya, Manavgat ve Alanya sayılabilir. Son yıllarda bu ilçelerde yerle mi ve büyük ço unlu unu AB vatandaşlarının

olu turdu u yabancı göçmenlerin sayısı –resmi olarak- 20.000'i a mı tır (Çizelge 1).

Emekli göçlerinin turizm ile ili kisi (Williams ve di . 2000) dikkate alındı nda, öncelikle belirtilmesi gereken Türkiye'de emekli göçlerinin öncelikle uluslararası turizm hareketleriyle yakından ili kili oldu udur. Kitle turizmiyle kar ıla ması çok gerilere gitmeyen Türkiye, be milyon turistle 1990'da, bunun iki misli miktarda turistle ise 2000'de tanı mı tır. Kitlesel ölçekte gelen turistler, tatil deneyimleri tekrar ettikçe ve

ülkeyi daha yakından tanıdıkça, Türkiye'yi de emekli göçleri için bir hedef ülkeye dönüştürmüştür. Emekli göçlerine zemin hazırlayan bir faktör olarak *uluslararası turizm hareketlerinin* yanı sıra, politik bir faktör olarak da Avrupa Birliği'ne uyum süreci içinde Türkiye'deki *yasal düzenlemelerin* önemi göz ardı edilemez. Bu çerçevede 2003 yılında yabancıların Türkiye'de mülk edinimini oluşturan daha kolay hale getiren yasal düzenleme sonrasında yabancıların Türkiye'ye ilgisinin arttığını belirtmek gerekir. Emekli göçlerini incelerken, göç edilen ülkedeki **mülk edinimi miktarının** önemli bir ölçüt olarak

kabul edildiği (Williams ve Hall 2000) ve Türkiye'de yabancılarca mülk ediniminin, emekli göçleri için belli başlı kaynak ülkelerden olan **skandinav ülkeleri, İngiltere ve Hollanda** gibi ülkeler açısından artı gösterdiği (Mutluer ve Süda 2005) bilinmektedir. Avrupalıların özellikle kıyılarda yoğunlaştıkları mülk edinimleri, uluslararası turizm hareketlerinin yöneldiği merkezlerle de örtüşmekte ve bu süreç, emekliliklerinin ardından yerleşmek için Türkiye'yi seçen Avrupalıların ortaya çıkardığı göç hareketiyle de paralel gitmektedir.

ekil 2: Türkiye'de emekli göçleri için başlıca hedef bölgeler, aynı zamanda kıyı turizmi açısından gelişmiş ve Akdeniz iklimine sahip kıyı yerleşimleridir.

Figure 2: Main IRM destinations in Turkey include coastal tourism cities with typical Mediterranean climate.

Tablo 1: Türkiye'deki başlıca emeklilik destinasyonlarda oturma iznine sahip yabancı sayısı
Kaynak: İl ve ilçe emniyet müdürlükleri, 2006 ve 2007

Table 1: Number of the foreigner with residence permit in main retirement destinations in Turkey (2006 and 2007)

Yer	Sayı
Antalya	6145
Alanya	5576
Marmaris	2643
Manavgat	1991
Kemer	1716
Didim	1143
Kuşadası	1110
Toplam	20324

Yerleşik Avrupalıların Turizm Yörelere Ekonomik Katkıları

Emekli göçlerinin ekonomik etkileri üzerine odaklanan araştırmalar (Sastry 1992, Haas ve Serow 1992, Fagan ve Longino 1993, Day 2000) emekli göçmenlerin geldikleri yörelere olumlu ekonomik katkılar sağladıkları konusunda birleşmektedirler. Sastry (1992) büyük çapta göç akıllarının ve yaşlıların sahip oldukları ekonomik kaynaklarının, bölge ekonomisinde geniş çaplı ve olumlu etkilerde bulunduğuna dikkati çekerken, Fagan ve Longino (1993) göçmenlerin emlak, finans, sağlık, rekreasyon, perakende satışı gibi ürün ve hizmetlere yönelik talepleriyle başlıca olarak ekonomik etkilerinin “son derece olumlu”

European Immigration towards Turkish Tourism Resorts: Economic Impacts

oldu unu vurgulamaktadırlar. Day (2000) de göç hareketleri ile ekonominin iyilemesi arasındaki korelasyona işaret etmektedir: Yaşlı göçleri sonucunda hizmetler sektörü, inaat sektörü ve perakende satışlarda büyüme gerçekleşmektedir.

Türkiye'ye göç eden Avrupalılar, ülkenin turizm merkezlerinde yalnızca turizm sektörünün sınırlarından daha fazla ekonomik katkıyı sağlamaya potansiyeline sahiptirler. Avrupalı göçmenler, Türkiye'ye yönelik diğer göç hareketlerini gerçekleştirenlerden, örneğin kaçak göçmenlerden ya da soydaş göçmenlerden, hem sosyal ve ekonomik seviyeleri hem de kaynak alanları ve etkileri bakımından farklıdır. Göçmenler, alımlık oldukları yüksek yaşam standartlarına yönelik taleplerinden ve yüksek satın alma güçlerinden ötürü, ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilemektedirler. Türkiye'de emekli göçleri akademik açıdan gün geçtikçe daha fazla dikkati çekmekle birlikte bu konudaki –ekonomik etkiler üzerinde de duran– yayınlar henüz sayıca azdır (Turan ve Karakaya 2005, Süda ve Mutluer 2006, Unutulmaz 2006, Balkır ve Kırkulak 2007).

Emekli göçleri dışındaki uluslararası göç literatürü, nüfus hareketlerini yalnızca iş gücü hareketleri ve istihdam açısından ele alma ve üretim süreçlerini göç hareketlerinin önemli bir yanı olarak kabul etme eğilimindedir. Oysa emekli göçlerinde, göçmenlerin istihdam ya da gelir düzeylerini artırma gibi kaygıları yoktur, *para harcama ve tüketim*, turizm etkinliklerinde olduğu gibi emekli göçlerinde de geçerlidir. Örneğin Williams ve Hall (2000), turizmle bağlantılı göçlere katılanları “*tüketim eğilimi baskın*” ve “*iki ya da daha çok evde geçirilen bir yaşam süren*” kişiler olarak tanımlarken, aslında emekli ya da yaşlı göçmenlerin geldikleri bölgeye olan ekonomik katkılarına da dikkat çekmiş oluyordular. King ve diğerleri (1998) ise yaşlı göçmenlerin yerel ölçekte nüfusun yapıyı ve bölgenin yerleşim coğrafyasını derinden etkilediklerine ve yerleşim yeri hızlandırdıklarını belirtmektedirler. Yerleşimlerin hızla büyümesi ve kıyıları boyunca yayılması, emekli göçmenlerin ikinci konut taleplerinden kaynaklanmaktadır. Bu açıdan Türkiye, yukarıda da belirtildiği gibi özellikle Avrupa Birliği'ne uyum süreci içerisinde 2003 yılında yabancıların mülk edinimini kolaylaştırarak

önemli bir emlak pazarı haline gelmiştir. Kalıcı yerleşim için önemli göstergelerinden olan taşınmaz ediniminde, Türkiye'de yabancılar açısından önemli artış gözlenmektedir ve emekli göçmenlerin en önemli ekonomik katkısı taşınmaz edinimi biçiminde olmaktadır.

Türkiye'de yabancılar mülk satışından elde edilen gelir geçen yılın sonunda 2005 yılına kıyasla yüzde 59 artarak 1 milyar 841 milyon dolardan 2 milyar 922 milyon dolara ulaşmıştır. Böylece, yabancılar gayrimenkul satışını yeniden düzenleyen yasanın çıktığı 2003 yılından bu yana geçen dört yılda, Türkiye'ye bu yolla giren yabancı sermaye 7,2 milyar doları bulmuştur. 2006'nın aylık satış ortalaması ise 243,5 milyon dolardır. Yabancılar satılan gayrimenkulden sağlanan gelir, bu dönemdeki sanayi, finans gibi diğer yabancı sermayeyle kıyaslandığında, yüzde 25'i artışı hesaplanmaktadır (Hürriyet 2007). Yabancıların mülk edinimlerinin, yine ekilim 2'de yer alan turizm merkezlerinde yoğunluğu da belirtelim. Örneğin sadece Alanya'da 2004 yılında konut satışından elde edilen gelirin 2 milyon €'ya ulaştığı bilinmektedir (Armutçu 2004).

Yüksek konut talebi başlı başına önemli bir girdi sağlarken, bu konutların pazarlanması **emlak sektörünü**; yapımı ise **inaat sektörünü** canlandırmakta ve turizm sektörünün sınırlarını istihdam olanaklarına artık yenileri eklenmektedir. Örneğin Casado-Diaz (1999:236) Torrevieja (İspanya)'da “*yerleşim turizmi*”nin (residential tourism) etkilerini değerlendirirken, bölgede uygun iklim koşulları ve düşük yaşam giderleri nedeniyle yerleşim en eski turistlerin yanı sıra, başka bir göçmen tipinden daha söz etmektedir. Bunlar, çevre köylerden ve kasabalardan hizmetler ve inaat sektörlerinde çalışmaya gelenlerdir. Bu istihdam olanakları, emekli göçmenlerin konut talepleriyle bağlantılı ekonomik etkilerine işaret etmektedir. inaat sektörünün yarattığı istihdam olanaklarının yanı sıra, emlak sektörü de emekli göçlerinin gözlendiği bölgelerde canlanan sektörlerin başında gelmektedir. Örneğin Alanya'da emlak şirketlerinin sayısındaki artışın ilçeye yönelik göçlerle bağlantılıdır (Süda ve Mutluer 2006). Satın alma gücü Türkiye ortalamasından yüksek olan Avrupalı emekli göçmenler, önemli bir pazar olarak kabul edilmekte (Fotoğraf 1, 4 ve 5), ayrıca kendi yatırımlarıyla da (Fotoğraf 2 ve 3) göç alan

yörelere ekonomik büyümesine katkıda bulunmaktadır. Bu katkının çarpıcı bir örneğini, Didim’de yaşayan Bayan Clare Walker Tatlıcı ortaya koymaktadır:

“Didim’de emlakçılık yapan İngiliz Clare Walker Tatlıcı, gelir vergisi ampionu oldu. Dev turizm yatırımlarının bulunduğu ilçede, İngiliz asıllı emlakçının rekortmen olması a kınlık yarattı. Clare Walker Tatlıcı, yaptığı her işi belgelediğini ve vergisini son kuruşuna kadar ödemenin huzurunu yaşadığını söyledi. Clare Walker Tatlıcı, ödeyeceği 77 bin 100 YTL gelir vergisiyle rekortmenliğini elde etti. Yedi yıldır Türk vatandaşı Nedret Tatlıcıyla evli olan ve on iki yıldır Türkiye’de bulunan 34 yaşındaki Clare Walker Tatlıcı konuya ilişkin anlamları söyledi: ‘Evlenden önce Türkiye’de bir İngiliz şirketinde beş yıl rehberlik yaptım. Yatıcı ile tanışıp evlendim. Birlikte üç yıl yatçılık yaptım. Sonra emlak sektörüne girmeye karar verdim. Kısa sürede beklediğimden daha iyi noktaya geldik. İngiltere’de aynı isimle aileme bir emlak bürosu açtım. Onlar bize müşteri göndermeye başladılar. Bizim çok güzel. Bodrum Gümbet’te de ofis açtık.’ Her işinin faturasını kestiğini anlatan Tatlıcı, ‘Bu işten iyi para kazanıyorum. Tabii vergimi de ödeyeceğim’ dedi.”

Alanya’da emlakçılıkla uğraşan, çalışan göçmenlerin bulunduğu bilinmektedir. Alanya, emlak sektöründen oldukça kolay ve çabuk para kazanılan bir yer haline gelmiştir. Bu bakımdan, Alanya’ya yönelik yabancı göçlerinde çekici faktörler arasında %9’a yaklaşan payıyla önemli bir yer tutmaktadır. Emlak piyasasında çalışmak, pek çok göçmen için iki anlamda gelmektedir: Bunlardan birincisi, yabancı müşteriler ile Türk emlak şirketi sahipleri arasında iletişimi sağlamak (başka bir deyişle dil engelini ortadan kaldıran bir rol oynamak), ikincisi, çalışılan emlak şirketi için müşteri bulup komisyon almak. Özellikle emlak şirketlerinde bu tür işler yaparak geçinen göçmenlerin çalışmaya aynı yasalık tanımakta ve çalışılan işleri geçici bir nitelik arz etmektedir (Süda 2005:103). Dil becerileri, söz konusu türdeki bir istihdam için önem taşımaktadır çünkü Almanca ya da İngilizce kadar yaygın olmayan skandinav dilleri ya da Felemenkçe gibi dilleri konuşabilen elemanlar, bu ülkelerden müşterilere

satıp gerçekleştiren emlak şirketleri için önemli bir gereksinimdir.

Yabancılarla Evlilikler

Hem Türkiye’ye hem de Türkiye dışına yönelik başka bir nüfus hareketine yol açması ve konunun farklı bir boyutuna dikkat çekmesi açısından önem taşıyan bir olgu da tatil yörelerindeki yabancı evlilikleridir. Sayısal verilerine sahip olduğumuz Alanya örneğini dikkate alırsak, 1999–2004 yılları arasında evlerden en az birinin yabancı olduğu 643 evlilik gerçekleştirilmiştir (Çizelge 2). Alanya Belediyesi Evlendirme Memurluğu yetkililerinin dile getirdiği gibi, bu evliliklerin anlamlı olarak ya da çıkarlar gereği gerçekleştirilebilmektedir. Evliliklerde dikkat çekici bir nokta, Kuzey ve Orta Avrupalı ya da kadınların kendilerinden oldukça genç Türkiye vatandaşı erkeklerle; ekonomisi görece güçsüz ülkelerinden gelen kadınların ise kendilerinden yaşça oldukça büyük Türkiye vatandaşı erkeklerle evlenmesidir. Evlilik, bir tür yeni nüfus hareketliliğine yasalık kazandırma yolu olarak kullanılabilir. Örneğin, ekonomisi güçsüz çevre ülkelerden gelen genç kadınlar, anlamlı evlilikler sonucunda Türkiye’de çalışmaya hakkı edinebilmekte, genç Türk erkekleri de bu tür anlamlı evlilikleri yurtdışı çıkışta bir basamak olarak kullanabilmektedirler.

Tablo 2: Alanya’da yabancılara ait evlilik kayıtları (1999–2004)

Table 2: Marriage records of the foreigner in Alanya (1999-2004)

Elerin durumu	Sayı
Erkek Türk	592
Kadın Türk	36
kisi de yabancı	15
Toplam	643

Kaynak: Alanya Belediyesi

Son yıllarda, turizm merkezlerinde yabancılarla olan evliliklerin sayısında ciddi artışlar yaşanmaktadır. Yabancılarla evliliklerdeki en dikkat çekici farklılık, cinsiyete dayalı farklılıktır. Yabancı erkeklerle evlenen Türkiye vatandaşı kadınların sayısı, yabancı kadınlarla evlenen Türkiye vatandaşı erkeklerin sayısından oldukça düşüktür. Bu bakımdan Fethiye ve Alanya örneklerine daha yakından bakacak olursak:

European Immigration towards Turkish Tourism Resorts: Economic Impacts

“Fethiye’de 2006 yılında 101 Türkün yabancıyla evlendi ini, 170 yabancı çiftin de dü ün için Fethiye’yi tercih etti ini bildiren Fethiye Kaymakamı Hasan Karaka , 2006 yılında Fethiye’de 93 yabancı kadının Türk erkeklerle, 8 Türk kadınının da yabancı erkeklerle evlendi ini söyledi. Türkiye’de dü ün yapmak için Fethiye ve Ölüdeniz’i seçen yabancıların sayısında dü ü ya andı nı belirten Karaka , 2005 yılında 190 yabancı çiftin evlendi ini, 2006’da bu rakamın 170’e dü tü ünü ifade etti. Türklerle evlilik yapan yabancı kadınlardan ilk sırada İngilizlerin yer aldı nı kaydeden Karaka , unları söyledi: ‘Fethiye’ye en çok gelin İngiltere’den geldi. Türk kızları da Almanya’ya gelin gitti. Türklerle evlenen yabancıların sayısında bir önceki yıla göre artı kaydedildi. 2005 yılında 91 yabancı kadın Türk ile evlenmi ti. Yabancı kadınlar daha çok Türk barmen ve komilerle evlilik yapıyor. Türk kadınlar da daha çok Alman ve İngiliz erkeklerle evleniyor.’ Alanya’da da yabancılarla evlilik sayısındaki artı dikkat çekmektedir. 2006 yılı ba ından Ekim ayına kadar, Alanya Belediyesi Evlendirme Dairesi’nde toplam 174 yabancı, Türk vatandaşlarıyla evlilik gerçeği tirmi tir. Alanya Belediyesi Evlendirme Memurlu u’ndan edinilen bilgiye göre toplam 174 evlilikten 12’si Türk kadınları ile yabancı damatların evlili i olurken, her ikisi yabancı olan 6 çift de Alanya’da evlenmi tir.”

Sonuç

Avrupalıların Türkiye’ye yönelik göçü, özelde göç edilen her yerle birimine ekonomik canlılık getirmesinin yanı sıra (turizm sektörü, emlak piyasası, perakende ticaret vb.), genelde de ülke bütünü için olumlu katkılar sağlamaktadır. Türkiye’nin olası AB üyesi i, geçmi te İspanya örneğinde ya andı ı gibi Türkiye’yi “ucuz ülke” olmaktan çıkaracak, AB üyesi i öncesinde mülk edinmi yabancıların edinimleri daha da derlenecek, merak, güven ve bakımlar (örneğin zincirleme göçler) sayesinde de daha çok Avrupalı göçmen, Türkiye’yi emeklilik yıllarını geçirmek üzere bir varı ülkesi olarak tercih

edecektir. Ucuz ülke imgesinin de imesi, aynı zamanda, yabancı turist profilini etkileme ve üst sınıf turistleri ülkeye çekme potansiyelini de ta imaktadır. Bu da daha yüksek turistik hizmet kalitesi, yeni turizm yatırımları ve yeni istihdam olanaklarının ortaya çıkması anlamına gelecektir.

AB-Türkiye arasındaki nüfus hareketleri açısından, resme yeniden tersten bakacak olursak, ekil 1’de mizahi bir dille anlatılmaya çalışılan Türkiye’nin çekim gücünün, henüz Türkiye’nin müzakere sürecinde bile önemli sonuçlar doğurduğunu ve üyelik halinde Avrupalı nüfusun, Türkiye’yi yoğun bir biçimde hedef bölge olarak seçeceğini söylemek yanlış olmaz. Peki, bu durumda Avrupa’ya yönelik göç senaryoları açısından turizm yörelerinin konumu ne olabilir? Bu sorunun yanıtını, ekonomik büyüme ve göç hareketleri arasındaki negatif korelasyon vermektedir. Kıyı yerle melerinde turizm sektörünün sağladığı ekonomik katkıları ve yarattıkları istihdam olanakları açısından emekli göçmenlerin –yazımız boyunca vurgulanan- payları da eklendiğinde, emekli göçlerini nüfusu yerinde tutacak bir araç olarak değerlendirmek mümkündür. Turizm sektörünün yarattığı çekim gücünün yanı sıra emekli göçmenlerin taleplerinden kaynaklanan ekonomik fırsatlar da söz konusu turizm merkezlerini nüfus ve ekonomik faaliyetler için daha da çekici yerle meler haline getirmektedirler. Dolayısıyla, Türkiye’nin ev sahipliği yaptığı bu yeni göçmen grubu, ekonomik katkıları yoluyla yerli nüfusun göç etme eğilimlerini –tamamen ortadan kaldırmaya bile- önemli ölçüde azaltma ve yerli nüfusun stabilizasyonunda önemli rol oynamaya potansiyeline sahiptir.

Teşekkür

Karikatürünü (ekil 1) kullanmamıza izin verdi i ve eserin orijinalini gönderme nezaketini gösterdi i için Sayın Hicabi Demirci’ye teşekkür ederiz.

3

4

5

6

7

Foto: 3–7: Avrupalı göçmenlerin ekonomik etkilerine örnekler: (3) İngilizce konu an göçmenleri önemli bir pazar olarak gören bir GSM irketinin İngilizce reklâmı, Ku adası. (4) Alman bir yatırımcı tarafından daha sonra Antalya'da da bir ubesi açılan Alman fırını, Alanya. (5) Hollandalı bir göçmen tarafından Alanya'da açılmış bir danı manlık irketinin reklâmı (6) Konut talebine ba lı olarak sayıları hızla artan emlak irketlerine örnekler, Ku adası (7) Kültürel talebe ba lı bir ekonomik etki olarak domuz kasabı, Alanya (Foto raflar 3–6: . Süda , 7. Foto raf: Alanya Belediyesi)

Foto 3–7: Examples of economic impacts of European immigrants: (3) an advertising sign of a telephone company in English, Ku adası. (4) A German bakery which has a branch also in Antalya whose investor is a German immigrant, Alanya. (5) A consultation company in Alanya which is run by a Dutch immigrant. (6) Real estate offices indicating the high housing demand, Ku adası (7) pork butcher as a cultural-economic impact of the European community, Alanya

REFERANSLAR

Alanya Belediyesi. 2004. *Alanya'da yabancılara ait evlilik kayıtları, 1999–2004*. Alanya/Antalya

Armutçu, E. 2004 (A ustos). 'Alanya'daki Almanya' *National Geographic Türkiye*.

Balkır, C., B. Kırkulak. 2007. 'Turkey as a New Destination for Retirement Migration' *International migration, multi-local livelihoods and human security, Perspectives from Europe, Asia and Africa* Institute of Social Studies. The Netherlands

Casado-Diaz, M. 1999 'Socio-demographic impacts of residential tourism, a case study of Torrevieja, Spain' *International Journal of Tourism Research* 1 (4),223 – 237

EGE CO RAFYA DERG S

Aegean Geographical Journal, VOL. 17 (1-2), 51-59, (2008)

European Immigration towards Turkish Tourism Resorts: Economic Impacts

- Day F. A., J. M. Barlett 2000. 'Economic Impact of Retirement Migration on the Texas Hill Country' *Journal of Applied Gerontology* **19** (1),78-94
- Erder, S. 2000. 'Uluslararası Göçte Yeni E ilimler, Türkiye Göç Alan Ülke mi?' *Mübeccel Kıray çin Yazular. Derleyenler, F. Atacan, F. Ercan, H.Kurtulu ve M. Türkay. Ba lam Yayınları. stanbul. sf. 235-260.*
- Fagan M., F. C. Longino. 1993. 'Migrating Retirees, A Source for Economic Development' *Economic Development Quarterly* **7** (1),98-106
- çduygu, A. 2006. "A Panorama of the International Migration Regime in Turkey". *Revue Européenne des Migrations Internationales* **22** (3),11-21.
- King, R., A. M. Warnes, M. A. Williams. 1998. 'International Retirement Migration in Europe' *International Journal of Population Geography* **4** (2), 91-111
- Kiri ç i, K, 2003. Turkey, 'A Transformation from Emigration to Immigration', *Migration Information Source, Country Profiles*, Migration Policy Institute, Washington DC, tam metin için, <http://www.migrationinformation.org/Profiles/display.cfm?id=176>
- Mutluer, M., . Süda . 2005. 'Yabancıların Türkiye'de Mülk Edinimi, Co rafî Bir Yakla ım' *Ege Co rafya Dergisi* **14** (1-2),45-55
- Özgüç, N. 2003. *Turizm Co rafyası, Özellikler ve Bölgeler*. Çantay Kitabevi. stanbul
- Sastry, M. L. 1992. 'Estimating the Economic Impacts of Elderly Migration, An Input-Output Analysis' *Growth and Change* **23** (1),54-79
- Serow W. J., W. H. Haas 1992 'Measuring the Economic Impact of Retirement Migration, The Case of Western North Carolina' *Journal of Applied Gerontology*, **11** (2),200-215
- Süda , . 2005. *Türkiye'ye Yönelik Göçler ve Türkiye'de Ya ayan Yabancılar, Alanya Örne i*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. zmir
- Süda , ., M. Mutluer. 2006. 'Immigration européenne de retraités vers la «Riviera turque», le cas d'Alanya (côte méditerranéenne)' *Revue Européenne des Migrations Internationales (REMI)*. **22** (3),203-223.
- Turan, A.H., E. Karakaya, 2005. 'Türkiye'ye Yabancı Emekli Göçü, Didim Örne i' *KEAS'05, Kentsel Ekonomik Ara tirmalar Sempozyumu - II*, Denizli
- Unutulmaz, K. O. 2006. 'International Retirement Migration in Turkey, Case of Alanya', Unpublished Research Paper submitted to *Florence School on Euro Mediterranean Migration and Development*, Florence.
- Williams, A., M. Hall. 2000. 'Tourism and Migration, New Relationships between Production and Consumption', *Tourism Geographies* **2** (1),5-27
- Williams A. M., R. King, A. Warnes, G. Patterson. 2000. 'Tourism and international retirement migration, new forms of an old relationship in southern Europe' *Tourism Geographies* **2** (1),28-49

Medya Kaynakları

- Ak am Gazetesi. "Alanya'da yabancılarla evliliklerde büyük artı " 10 Ekim 2006.
- Radikal. Gazetesi "Clare de vergi rekortmeni" 10 Nisan 2005.
- Hürriyet Gazetesi, "Yabancılar 4 yılda 7 milyar dolarlık emlak satı ı" 20 ubat 2007
- Turizm Haberleri "Yabancı evlilikler turizmde çe itlili i artırıyor" 13 Ocak 2007